

Submission 36

Humboldts taalfilosofie en taalpolitiek van de Vlaamse Beweging in vergelijking

Jan Fabry

Univerzita Palackého, Katedra nederlandistiky FF, Olomouc, Tsjechië

Het doel van deze lezing is het beschrijven van de parallellen tussen de concepten van Wilhelm von Humboldt (1767-1835) van natie en taal enerzijds, en de taalpolitieke strijd van de Vlaamse Beweging anderzijds. De gekozen tijdspanne, 1839-1850, bestrijkt de periode vanaf de erkenning van België door Willem I tot en met de eerste Vlaamse taalwet met betrekking tot het secundair onderwijs.

De taalfilosofie van Humboldt werd postuum gepubliceerd onder de titel *Über die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues* (1836). Humboldt stelt onder meer dat elke taal vanuit haar specifieke eigenheid de wereld verwoordt. Humboldt introduceert hiervoor het begrip Weltansichten, het resultaat van de permanente Arbeit des Geistes van elke individuele taalgebruiker. Voorts zijn er in Humboldts taaltheorie politieke sporen terug te vinden: voor hem is de taal de ziel van een volk en natie. Deze verwevenheid tussen volk, natie en taal is een argument waarop de Vlaamse Beweging zich ook beroept in haar taalstrijd.

De Vlaamse Beweging, ontsproten uit de Belgische Revolutie (1830), ijverde voor de rechten van de Vlaming en diens taal. In deze taalpolitieke strijd benadrukten vooraanstaande leden van de Vlaamse Beweging, zoals Jan Frans Willems (1793-1846) en Hendrik Conscience (1812-1883) in boeken, pamfletten en (wetenschappelijke) artikelen de speciale band die er bestond tussen een taal en haar gebruikers. De betrokken periode wordt gekenmerkt door onder andere het Petitionnement (1840) en een Verklaring van de Grondbeginselen van de Vlaamse Beweging (1849), waar taal en staat uitvoerig besproken worden.

Het is legitiem om te stellen dat er parallellen bestaan tussen Humboldts theorie en de taalpolitiek van de Vlaamse Beweging. Deze lezing zal een overzicht presenteren van de meest kenmerkende overeenkomsten.